

जिह्वलो । रिपुजिह्वाय स ख्यातो न तस्यासीत् सुतः
 क्रिल ॥ स समाराध्य तपसा भास्करं तेजसां निधिम् ।
 अवाप कन्यां सुरतिं तां प्रगृह्य गृहं ययो ॥ तस्यां
 पितृगृहे ब्रह्मन् ! वसत्याञ्च पिता भूतः । सापि दुःख-
 परीताङ्गी स्वां ततुं त्यक्तुमुद्यता ॥ ततस्तां वारयामास-
 ऋषयः सप्त मानसाः । तस्यामासक्तचित्तास्तु सर्वे एव
 तपोधनाः ॥ अपारयन्ती तद्दुःखं प्रज्वाल्याम्निं विवेश ह ।
 ते चापश्यन् ऋषयस्तच्चित्ता भावितास्तथा ॥ तां भूतां
 ऋषयो दृष्ट्वा कष्टं कष्टेति वादिनः । प्रजम्सर्वलनाञ्चापि
 सप्ताजायन्त दारकाः ॥ ते च मात्वा विना भूता रूड-
 स्तान् पितामहः । निगारयित्वा कृतवान् लोकनाथो मरु-
 ज्ञान् ॥ रेवतस्यान्तरे जाता मरुतोऽमी तपोधन ! । ष्टशुष्व
 कीर्त्तयिष्यामि चानुषस्यान्तरे मनोः ॥ आसीन्माङ्गीति
 विख्यातो तपस्वी सत्यमाक् शुचिः । सप्तसारस्वते तीर्थे सो-
 ऽतप्यत महत्तपः ॥ मित्रार्थं तस्य तपसो देवाः सम्प्रेषयन्
 बधूम् । सा चाभ्येत्य नदीतीरं लोभयामास भाविनी ॥ ततो-
 ऽस्य प्राच्यवच्छ्रुत् सप्तसारस्वते जले । तां चैगायशपद्मदं
 स्तनिर्माङ्गनिकी बधूम् ॥ गच्छालङ्केऽतिमृदे ! त्वं पाप-
 स्यास्य फलं भवत् । विध्वंसविध्वति ह्ययो भवती यज्ञ-
 संसदि ॥ एवं शब्दा ऋषिः श्रीमान् जगामाथ स्वभाष-
 मम् । स्वरस्तोभ्यः सप्तभ्यः सप्त वै मरुतोऽभवन् । एते
 तवोक्ता मरुतः पुरा यथा जाता वियद्गामिकरा मरुधे ! ।
 येषां श्रुते जन्मनि पापहानिर्भवेच्च धर्माभ्युदयो महान्यै ॥
 अतः परं प्रवक्ष्यामि मरुतोऽग्नीन् पितॄन् भद्रान् । आवहो
 निवहस्यैव उद्बहः संवहस्तथा ॥ निवहः प्रवहस्यैव परि-
 वाहस्तथैव च । अन्तरीक्षे च वाहेत् ते पृथङ्मार्गविचा-
 रिणः ॥ महेन्द्रप्रविभक्ताङ्गा मरुतः सप्त कीर्त्तिताः ।
 * स्रष्ट्याग्निश्च शुचिर्नामा वैद्युतः पावकः स्मृतः ॥ निर्मथ्य
 पचमानोऽग्निस्तथः प्रोक्ता इमेऽग्नयः । अग्नीनां पुत्र-
 पौत्राश्च वत्सारिणश्चैव ह । मरुतामपि सर्वेषां विज्ञेयाः
 सप्त सप्तका इति ॥ तेषां नामान्युक्तानि यज्ञपुराणे यथा
 “एकज्योतिश्च द्विज्योतिस्त्रिज्योतिश्चोत्तिरेव च । एक-
 यज्ज्यो द्विज्यश्च त्रिज्यश्च मह्यवतः ॥ इन्द्रश्च गत्य-
 इत्यश्च ततः पतिसज्जत्परः । मितश्च सस्मितश्चैव सुमि-
 तश्च मह्यवतः ॥ ज्ञतजित् सत्यजिश्चैव सुपेणः सेनजि-
 तश्च । अन्तिमितोऽनमितश्च पुरुमितोऽपराजितः ॥
 ऋतश्च ऋतवाहश्च धर्मा च धर्या ध्रुवः । विधारणो नाम
 तथो देवदेवो मह्यवतः ॥ इन्द्रश्चाप्यइत्यश्च एते दश

मिताग्निः । त्रितनः प्रसङ्गश्च सभरश्च सहायथाः ॥ धाता
 दुर्गोऽधितिर्भीमस्त्वभियुक्तस्त्वपात् सहः । सुतिर्घेपुरनाय्योऽथ
 वासः कामो जयो विराट् ॥ इत्येकोनाश पञ्चाशन्मरुतः
 पूर्वसम्भवाः इति ॥ एवञ्च अग्निस्तस्य करुपञ्चाशद्देवत्वेन
 सप्तभेदेन च गणदेवतात्वम् अयञ्चानिनाधिष्ठाता दिक्-
 पालभेदः तस्य च गन्धर्वतीनामिका पुरो मेरोः षट्केवरुण-
 कुबेरपुरयोर्मध्येऽस्ति । तस्य पूर्वोद्दिग्भेदेन वह्नभेदेन च
 शुभाशुभस्तचकत्वसक्तं “पूर्वः पूर्वसुसुद्रवीचिश्चिरप्रस्काल-
 नाघर्षितश्चन्द्रार्कांशुसटाभिघातकलितो वायुर्यदाकाशतः ।
 नैकान्तस्थितनीलमेघपटलां शारद्यसंवर्धितां वासनोत्कट-
 सखमण्डिततलां विदात्तदा मेदिनीम् ॥ यदाग्नेयो वायु-
 र्मलयश्चिरास्कालनपटः ॥ ज्वल्यस्त्रिभुगे भगवति पतङ्गे
 प्रवसति । तदा नित्योद्दीप्ता ज्वलनश्चिरात्किञ्चित्तला
 खगालोद्गोच्छासैव भवति वसुधा भस्मनिकरम् ॥ तालीपत्र-
 लतावितानतरुभिः शाखाभृगाक्षतयन् योगेऽस्मिन् ज्वलति
 ध्वनन् सुपरुषो वायुर्यदा दालिषः । सर्वोद्योगसमुद्यताश्च
 गजवत्तालास्तुर्ध्वदृताः कीनाशा इव सन्दर्भारकाणिका-
 न्तुञ्जन्ति मेघास्तदा ॥ स्रक्तस्रालालयलीलयज्जनिचयान्
 व्याघूर्णयन् सागरे भानोरस्तमये ज्वल्यविरतो वायुर्यदा
 नैर्धृतः । क्षुत्क्षुप्ताभृतमानुषास्थिरकलप्रस्फारभारच्छदा
 मत्ता प्रेतवधूरिवोपचपला भूभिस्तदा लक्ष्यते ॥ यदा
 रेणूत्पातैः प्रविकटसटाटोपचपलः प्रवातः पथार्धे दिन-
 करकरापातसमये । तदा सखोर्मेता प्रवरन्द्वरावक्षसमरा
 धरा स्थाने स्थानेष्वविरतवसासांसरुधिरा ॥ आपादोपव-
 काले यदि किरणपतेरस्तकालोपपत्तौ वायव्यो दृक्त्रेगः
 ज्वलति घनरिपुः पद्मगादानुकारी । जानीयाद्वारिधारा-
 प्रस्रुतस्रुतितां स्रक्तमण्डूककण्ठं सखोद्गामैकचक्रां सुख-
 वल्लतया भाग्यसेनामिवोर्ध्वम् । मेरुस्तमरीविमण्डलतले
 योद्यावसाने रवौ वात्यामोदिरुदस्वगन्धसुरभिर्ययुर्यदा
 चोत्तरः । विद्युद्गान्निमसस्तकानिकलनामत्तास्तदा तोयदा
 उन्मत्ता इव नष्टचन्द्रकिरणं गां पूरयन्त्यम्बुभिः ॥
 ऐशानो यदि शीतलोऽसरगणैः संसेव्यमानो भवेत् पुष्पा-
 गायुरपरिजातसुरभिर्ययुः प्रचण्डध्वनिः । आपूर्णो-
 दकयोवना वसुमती सम्मत्सस्याकुला धर्मिष्ठाः प्रणतारयो
 ऋषयस्तयो रक्षन्ति वर्णीस्तदा” इति दृष्टव्यं संहितायाम् ॥
 अथ वेद्योक्ता दिग्भववायुगुणाः । “प्राग्वातो मधुरः क्षारो
 वज्रिमान्द्यकरो शुक्रः । वेरसा गौरवोष्णानि करोत्यप्सोप-
 धीषु च ॥ भग्नोऽपि दृष्टताद्येषु रागत्रयशुदाहकम् । सच्चि-